

Szeresd felebarátodat, mint magadat!

Szentháromság ünnepe utáni 18. vasárnap

2019. október 20. – Rákoscsaba, Rákosliget

„Testvéreim, amikor dicsőséges Urunkba, a Jézus Krisztusba vetett hitetek szerint éltek, ne legyetek személyválogatók. Mert ha belép hozzátok a gyülekezetbe fényes ruhában egy aranygyűrűs férfi, és ugyanakkor egy szegény is belép kopott ruhában, és ti arra figyeltek, aki a fényes ruhát viseli, sőt ezt mondjátok neki: "Te ülj ide kényelmesen", a szegényhez pedig így szóltok: "Te állj oda", vagy "Ülj le ide a zsámolyomhoz", nem kerültetek-e ellentmondásba önmagatokkal, és nem lettetek-e gonosz szándékú bírakká? Figyeljete csak ide, szeretett testvéreim: vajon nem Isten választotta-e ki azokat, akik a világ szemében szegények, hogy hitben gazdagok legyenek, és örököljék azt az országot, amelyet Isten az őt szeretőknek ígért. De ti megszégyenítettétek a szegényt. Vajon nem a gazdagok hatalmaskodnak-e rajtatok, nem ők hurcolnak-e titeket törvény elé? Nem ők káromolják-e azt a szép nevet, amelyről titeket elneveztek? Ha ellenben betöltitek a királyi törvényt az Írás szerint: "Szeresd felebarátodat, mint magadat!" - helyesen cselekesztek." (Jakab levele 2,1–8)

Ki ne ismerné Mátyás királyról szóló meséket, amelyekben álruhában járja az országot. Szegényként munkára fogják, a kolozsvári bíró megvereti, de végül mindig leleplezi a gonoszt, aki elnyeri méltó büntetését, igazságot szolgáltat a szegényeknek, mert rangrejtve azonosul a sorsukkal. A hatalmasok azért gonoszok vele, mert a ruháját nézik, és nem ismerik fel valódi személyét. Vagy a rigócsőr király meséjét, amelyben koldusnak öltözve nyeri el a szomszéd királylány kezét, akit egy kalyibába visz el, ott élnek, és végül annak minden gőgjét letöri, megneveli a fiatal feleségét. De gondolhatunk Mark Twain híres regényére, a *Koldus és királyfira*, amelyben két, megszólalásig hasonló fiú szerepel, akik ruhát cserélnek. Úgy gondolják, jó vicc lesz pár órára, de sokkal hosszabb idő lesz belőle. A koldusgyereket majdnem megkoronázzák, a királyfit pedig kishíján agyonüti a részeges John Canty. A tévedés abból adódik, hogy mindkettőjüket a ruhájuk alapján ítélték meg.

Ezek a mesék – azon túl, hogy az elemi igazságvágyról szólnak – megtanítanak valamire. Az igazi emberi érték, emberi való nem látszik kívülről.

Jakab apostol (aki nem a Zebedeus fia, János testvére, a belső tanítványi kör tagja, hiszen ő a második vértanú (ApCsel 12), hanem vagy az Alfeus fia, a kis Jakab, vagy valószínűbb, hogy az Úr testvére Jakab (Gal 1,19)) arra figyelmeztet minket, hogy minden ember egyenlő. Nincs különbség vagyoni helyzet, a viselt ruha minősége alapján semelyik két ember között. Ha ez így van, akkor vallás, nem, kor, nemzetiség, bőrszín és egyéb jellemző szerint sem.

Pedig milyen sokszor másként gondolkodunk:

- Talán emlékszünk még a keresztúri hajléktalanunkra, Lacira, aki korábban mindig a kutyájával állt a templomlépcsőn. Pár éve halt meg. Vagy Zoli bácsira, aki ott élt a templom oldalkijáratában. Mennyi ideig idegenkedtünk tőlük, dobtunk néhány érmét, aztán siettünk befelé, hogy szóba ne kelljen állni velük. Hány év telt el, mire odáig jutottam, hogy nem megyek el mellette anélkül, hogy szóba ne elegyednék. Sőt, néhányszor már kezét is fogtunk. Nem könnyű erre rászánni magam. Pedig tudom és látom, hogy neki mennyit jelent.

- Vagy nem mulasztjuk el barokkos körmondatokkal köszönteni a kerületi vagy egyházi elöljárókat, akik nagy ritkán eljönnek egy-egy ünnepünkre. Természetesen a tisztelet kijár a vezetőknek. De vajon ugyanazzal a mértékkel mérünk?
- Hányszor járunk így: *Amadeus* című film egy jelenete amikor Mozart először találkozik II. József császárral. Nem ismeri fel, és egyik udvari embere előtt kezd el hajlongani. Történetesen neki volt a teremben lévőkhöz a legnagyobb a parókája.

Jakab arra figyelmeztet, hogy így ellentmondásba kerülünk magunkkal, hiszen valljuk, hogy Isten előtt minden ember egyenlő. Sőt bírakká válunk, megítéljük a másik embert. Mi állítjuk őket Isten jobb, illetve bal keze felől.

Pedig milyen büszkék tudunk lenni azokra a keresztyénekre, akik önfeláldozó módon fordultak a nincstelen és nyomorultak felé. Ne csak Calcuttai Szent Terézre gondoljunk, vagy a leprásokat gyógyító afrikai misszionáriusokra, esetleg Albert Schweitzerre, de Sztehlo Gábor evangélikus lelkészre, aki sokszáz zsidó és nem zsidó gyereket mentett meg a II. világháború alatt és után. De kortársaink is eszünkbe juthatnának, Bakai Péter és Györfi Mihály lelkészek, akik teljes meggyőződéssel vallják, hogy az egyház jövőjének össze kell fonódnia a cigányságával. És ezért dolgoznak Sárszentlőrincen és Nyírteleken, közösséget vállalnak a kitzsítottakkal, a lenézettekkel. Tanítják és evangelizálják őket, sorsközösséget vállalnak velük.

Vajon, ha velünk is úgy bánná a mi Urunk, ahogy mi a hajléktalanokkal, a cigányokkal, ha Ő is személyválogató lenne, akkor mi mit, milyen bánásmódot érdemelnénk az Ő szemében? Ő hogyan ítélné meg minket?

Jakab második gondolati egysége: a szegények hite erősebb, a gazdagok megszégyenítik a keresztyén nevet.

Nehéz erről úgy beszélni, hogy ne adjon neki az ember aktuálpolitikai tartalmat, de azért megpróbálom. Aztán az elhangzottakat ki-ki a maga tapasztalatával kiegészítheti.

Hogy Jakab ezt tapasztalatból írta-e, vagy csak megpróbáltatta a XX–XXI. századi állapotokat, azt nem tudhatjuk, de igazságát számtalanszor megtapasztalta már az emberiség az évszázadok során.

- Nem véletlen, hogy a reformáció nem egy püspöki palotából indult ki, hanem egy kolduló szerzetes cellájából. Bár a reformációnak sok fejedelem is támogatója lett (egyesek csak politikai érdekből), mégis igazi tömeghatást az egyszerű emberek körében ért el.
- Vallásszociológia kutatások mutatták ki a '90-es években, hogy Európa legvallásosabb népe az egyik legszegényebb nép, a román.
- Arra is vannak pontos adatok, hogy a szekularizáció a jóléttel együtt növekszik.

Mert a GDP-növekedés vallásába beleszédült emberek és vezetők elhiszik, hogy mindent a saját erejükből érnek el. Elfelejtenek fejet hajtani, alázatot gyakorolni, köszönetet mondani és hálát adni. És eljutunk odáig, hogy a keresztyénség csak valamiféle konzervatív, jólétet másoktól féltő gondolat fedőfátyla lesz. Amikor már elfelejtjük, hogy a mi Urunk szóba állt a samáriai asszonnyal, a megtámadottnak segítő irgalmasságot emeli példának, nem pedig a törvénytisztelő papot, aki szegényen érkezett a világba és nincstelenként végezték ki. Gondoljunk csak a nagy lakomáról szóló példázatra: a meghívott tehetősek nem jönnek el, hát az út szélén élőkkel tölti meg a gazda a házát. Vajon Jnák mennyire tetszik egy olyan egyház, amely világi hatalmasságoktól koldult hatalmas vagyonokból renováltatja egyébként üresen kongó templomait, de az üldözött keresztyének megsegítésére indított országos gyűjtésen csak néhány millió forintot adnak össze a hívei.

A II. világháború után mondták néhányan, hogy az volt a baj az egyházzal, hogy a szegényeknek hirdette az evangéliumot és a gazdagok asztalához ült le enni, pedig a szegények asztalához kellett volna leülnie és a gazdagoknak is hirdetni kellett volna az evangéliumot. Ma vajon ez másként van?!

Azt is meg kell vizsgálnunk, vajon mi magunk nem vagyunk-e olyanok, akiről az apostol ír: akik megszegényítik a szegényt és hatalmaskodnak rajtuk?! Ha van fedél a fejünk felett, és minden nap jut valamilyen étel az asztalunkra, már benne vagyunk a világ leggazdagabb 10%-ában. Milyen felelősséget hordozunk a szerencsétlen sorsúak irányába?

Igénk mai harmadik üzenete így foglalható össze: a királyi törvény betöltése a felebarát szeretete.

Luther Jakab levelét egy helyen szalmával bélelt levélnek jellemzi, mert a fő üzenete az emberi viszonyokról szól, nem pedig a megváltásról, Krisztus művéről. Ha azonban ezt a levelet Jézus szavával a gondolatainkban olvassuk, miszerint gyümölcsseiről ismerhető fel a fa (Mt 12,33), és tudjuk, hogy a jó fa jó gyümölcsöt terem, azaz – ahogy Jakab később írja – a hit cselekedetek nélkül halott (Jak 2,26), akkor talán megengedőbbek lehetünk ezzel a levéllel. Az Újszövetség könyveihez írt előszavában 1530-ban már így fogalmaz: Jakab „azokat akarta inteni, akik a hitre hagyatkoznak, ám cselekedetekkel nem élnek, s mert e dologhoz lélekkel, értelemmel és szóval túlságosan gyenge volt, darabokra szaggatta az Írást, midőn Pál és mások írásaival szembe szegülve, a törvény beszédével akarta elvégezni, amit az apostolok a szeretet gyönyörűségében cselekedtek. Ezért nem számlálhatom ezt Bibliám valódi, legfőbb könyvei közé, azonban azt sem mondom senkinek, hogy ne vegye kezébe és ne forgassa kedve szerint; mert egybekben számos hasznos mondást találni benne.”

Ezek közül való az intés: helyesen cselekedtek, ha megtartjátok a „Szeresd felebarátodat, mint magadat!” parancsolatot. Ezt a 3Móz-ban található intelmet ismétli el a gazdag ifjú J kérdésére, de maga J is, amikor a farizeusok megkísértik, vajon hogyan értékeli a törvényt, ahogy azt az oltári evangéliumban hallottuk. Pál apostol szerint ez a parancsolat foglalja össze a 2. kőtáblát (Rm 13,9), sőt ebben az egy igében teljesebbé válik a teljes törvény (Gal 5,14). Jakab királyi törvénynek nevezi ez a parancsolatot, mert mint a király az emberek felett, úgy áll ez minden egyéb törvény felett.

J legyen példa a számunkra, aki minden emberért jött el és halt meg. Még engem is elfogad, nem rostál ki, nem utasít el, hanem felém fordul, és váltáságával szerzett üdvösséget. Ha ő nem volt, és ma sem személyválogató, akkor mi sem lehetünk azok.

Ima:

- Te nem vagy személyválogató. Egyszerű embereket hívták el tanítványnak.
- Együtt ettél a bűnösökkel, odafordultál minden nyomorulthoz, szegényhez, beteghez.
- Végül a legdrágábbat, életedet áldoztad értünk.
- Legyen ez számunkra is erőforrás.
- Legyen hitünk gyümölcsstermő hit, amely rád tekint, de embertársunkra néz.
- Adj kezünkbe cselekvő erőt, hogy ne nézzük embertársunk személyét, hanem csak rászorultságát.
- Legyünk lábad, kezéd, szemed és szád embertársaink felé. Ne csak szád, de kezéd is.